

ת"פ 36231/11/18 - מדינת ישראל נגד עמית אור

בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"פ 36231-11-18 מדינת ישראל נ' אור
בפני כבוד השופט דרור קלייטמן

בעניין: מדינת ישראל
באמצעות ב"כ עו"ד ליטל שירי- פרקליטות
מחוז מרכז

המאשימה

נגד
עמית אור
באמצעות ב"כ עו"ד חדווה באום ועו"ד גלעד
באום

הנאשם

הכרעת דין

בהתאם לסעיף 182 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב - 1982, אני מודיע בפתח הכרעת הדין כי החלטתי לזכות את הנאשם.

רקע

- נגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו עבירה של גרימת מוות ברשלנות בהתאם לסעיף 304 לחוק העונשין התשל"ז - 1977.
- על פי כתב האישום, בתאריך 6.3.17, עת שימש הנאשם כמנהל עבודה בפרויקט הבנייה "רותם שני" ברחוב דרך המלך 13 בגני תקווה. בסמוך לשעה 13:30, המתינו חיים קשקביץ (להלן: "המנוח") ואלכסיי וואנצר ברמפה המצויה בקומה השנייה של בניין בפרויקט, על מנת לקבל משטח בלוקים שהובל באמצעות מנוף. בזמן פריקת משטח הבלוקים לרמפה שבקומה השנייה, נפלו והתמוטטו על ראשו של המנוח, שלוש חבילות דיקטים שהונחו קודם לכן בקומה הרביעית של אותו בניין ובלטו מעבר לגבולות הרמפה בכ- 70 ס"מ. פגיעת הדיקטים בראשו של המנוח אירעה כתוצאה מהנחת הדיקטים באופן שאינו בטיחותי ונפלו

מסיבה שאינה ידועה למאשימה. כתוצאה מפגיעת הדיקטים, נהרג המנוח במקום.

3. לטענת המאשימה התקיימו ארבעה פרטי רשלנות במעשיו של הנאשם, אשר גרמו למותו של הנאשם:

א. הנאשם הפר חובותיו כמנהל עבודה, בכך שאפשר את הנחת הדיקטים באופן שאינו בטיחותי על הרמפה שבקומה הרביעית בבניין, באופן שאינו יציב ומסודר על מנת שתימנע אפשרות התמוטטותם. זאת בניגוד לתקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בנייה), התשמ"ח - 1988.

ב. הנאשם אפשר למנוח ולעובדים אחרים לעבוד מתחת לדיקטים שהונחו באופן שאינו בטיחותי.

ג. הנאשם אפשר למנוף לפעול בסמוך לדיקטים שהונחו באופן שאינו בטיחותי.

ד. הנאשם לא פעל כפי שמנהל עבודה מן היישוב היה פועל במקומו בנסיבות העניין.

4. הנאשם כפר באופן גורף בעובדות כתב האישום, למעט היותו מנהל העבודה במקום.

ראיות הצדדים

5. מטעם המאשימה הוגשו בהסכמה המסמכים הבאים:

א. דו"ח מז"פ (ת/1).

ב. הודעת נאשם מיום 6.3.17 בשעה 13:55 (ת/2).

ג. הודעת נאשם מיום 6.3.17 בשעה 23:02 (ת/3).

ד. חוות דעת מומחה מטעמו של ד"ר הדס גיבס (ת/4).

ה. דו"ח מד"א (ת/5).

ו. הודעת פטירה (ת/6).

ז. דו"ח פעולה של השוטר דביר לוי (ת/7).

6. בראשית פרשת התביעה, העיד מר אלכסיי וואנצ'ר (להלן: "אלכסיי"), הבנאי אשר עבד יחד עם המנוח בעת שאירע האירוע, נשוא כתב האישום. הוא תיאר כי עבד יחד עם המנוח בחלוקת החדרים בדירות, באמצעות הקמת בלוקים מגבס. רק שניהם היו בקומה. המנוח ביקש ממנו לסייע לו בפריקת בלוקים אשר הורדו באמצעות מנוף לרמפה הבולטת מן הקומה. לדבריו, הם עמדו בקצה הבניין, בסמוך לרמפה

שהושמה במקום. הם תפסו את משטח הבלוקים שהורד לשם על ידי מנוף, תפסו את המשטח ורצו לכוון אותו לרמפה כך שיעמוד ישר. לפתע היה רעש ו"דברים נפלו". המנוח עמד במרחק חצי מטר ממנו ואז ראה את המנוח "עף אחורה כמו כדור... עף ממש רחוק". "כנראה שהוא קיבל מכה שהוא נפל". הוא ניגש אליו וראה שמראשו ומאוזניו יוצא דם ושהוא חסר הכרה. מיד הוא רץ לרמפה וקרא לאדם שמכוון את המנוף ואמר לו להזמין אמבולנס דחוף. כשנשאל במסגרת החקירה הראשית, ענה העד כי נפלו עליהם פלטות עץ ומדובר בפלטות מהם עושים את יציקת הבטון לתקרה, אשר היו בקומה מעליהם, כאשר הן מונחות בולטות. "ומנוף פשוט עם החוט שלו פגע בפלטות האלה והחוט שלו והחלקים של המנוף כבדים ופשוט לחצו על הפלטות והם נפלו למטה". במהלך חקירתו הנגדית של העד, הוגש טופס הדרכת בטיחות בשפה הרוסית החתום על ידי (נ/2) וכן טופס הדרכת עובד לביצוע עבודה בגובה (נ/3). במענה לשאלות אמר העד כי לפני התאונה ראה דיקטים למעלה ואחרי התאונה לא ראה. בחקירה חוזרת אמר העד כי בקומה השישית היו פלטות, אולם בקומה הרביעית היו דיקטים, והדיקטים הם שנפלו עליהם.

7. עוד העיד מטעם המאשימה, מר רומן פייכמן, מפקח מטעם משרד העבודה. הוא תיאר כי הגיע למקום אחרי קרות התאונה וגבה עדויות יחד עם חוקר משטרה. הוגשה חוות דעת שנערכה על ידו, לרבות לוח תצלומים (ת/8) וכן מזכר הבהרה (ת/9). הוא העיד כי הגיע למקום לאחר שהמנוח פונה, גבה עדויות ולמחרת ביצע שחזור, במסגרתו, מנוף הוריד משטח ריק וניתן היה לראות כי בזמן שהמשטח הגיע לקומה בה התרחשה התאונה, האנקול היה מצוי בקומה הרביעית ולכן הגיע למסקנה כי האנקול פגע בערימת הדיקטים שהייתה מצויה שם וחלק מהדיקטים נפלו. הוא הצביע על תמונה 2 מלוח התצלומים וטען כי בתמונה רואים את הדיקטים שנשארו, בעוד "נפלו שניים שלושה דיקטים". כאשר נשאל כיצד הוא יודע שהדיקטים נפלו מקומה רביעית, הוא עונה: "כי ראיתי שהיו שם דיקטים וחסר דיקטים. לא היה מקום וככה אמרו... אף אחד לא היה בקומה רביעית ואין מקום שיכולים ליפול ממקום אחר". עוד הוא הסביר כי בקומה השישית הייתה "תפסנות של מרפסת חדשה" וזה גרם לכך שהמנופאי לא יכול היה לראות באמצעות המצלמה המצויה במנוף את המצב בקומות התחתונות ולכן היה זה תפקידו של האתת להזהיר אותו ולכוון אותו ו"כנראה שהוא פספס ראייה של קרשים. שתכלס קרשים שהם עומדים אין סכנה כל כך... ככה הם עומדים 70 ס"מ וזה לא סופר מסוכן". בכל הנוגע לכך שהקרשים בלטו אמר העד: "אני אומר שזה תכלס לא נכון אבל זה לא מסוכן במצב שהם עומדים. בשביל זה שמנו בן אדם שהוא עם רישיון אתת מוסמך שהוא חייב לתת הוראה למנופאי מה לעשות. מותר או לא הייתה מצלמה אבל המצלמה הייתה סגורה בקומה השישית הייתה מרפסת לכן לא ראה אותנו בן אדם חייב לתת הוראה מה לעשות, הוא פספס". במהלך החקירה הנגדית הוגש מזכר ריענון העד טרם עדותו

בפרקליטות (נ/4). העד אישר כי מסר לפרקליטה במהלך ריענון עדותו כי הוא סבור שהטעות הגדולה ביותר בוצעה על ידי האתת וכי ללא המנוף שפגע בדיקטים יכול להיות שהם לא היו נופלים. הוא אישר לשאלת ב"כ הנאשם כי העמדת הדיקטים באופן בה נטען שהועמדו היא ב"90% לא מסוכנת". הוא אישר כי לא חיפש מי הניח את הדיקטים בקומה הרביעית. הוגש צו הפסקת עבודה (נ/5) וכן טופס הדרכת בטיחות בשפה הרוסית החתום על ידי המנוח (נ/6), אישור הדרכת עובד לביצוע עבודה בגובה הנוגע למנוח (נ/7), תסקיר בדיקת עגורן צריח אשר בוצע לעגורן בתאריך 5.1.17 (נ/8) ותמונה שצולמה בעת השחזור (נ/9).

8. עד נוסף מטעם המאשימה היה מר אליריון פידיבסקי, מנופאי שהפעיל את המנוף בעת קרות האירוע נשוא כתב אישום זה. הוא תיאר כי משמש כמנופאי כבר 12 שנה. טרם החל בעבודתו פגש בנאשם וחתם על מסמכים העוסקים בבטיחות. הוא החל בעבודה, הודיעו לו שיש משטח בלוקים שצריך להרים ולהניח ברמפה. הוא הגיע למשטח וקשר אותו יחד עם האתת, הרים את המשטח והחל להתקדם לעבר הרמפה. על פי הוראות האתת כיוון את המשטח וכשהמשטח נגע ברמפה הוא הרגיש שהמנוף מתחיל להשתחרר ואז שמע בום "**כאילו משהו גדול נפל והיה רעש של קרשים**". הוא ראה קרשים ליד הגדר בצד ושאל אם נפל משהו מלמעלה והאתת אמר לו שנפלה חבילה. נאמר לו לעצור את העבודה ולכן עצר. לדבריו נאמר לו שנפלו דיקטים והוא ראה דיקטים שהוכנו על מנת להעלות אותם קומה. בכל מקרה הדיקטים לא נפלו מהמרפסת העליונה כי הם היו קשורים היטב. בחקירתו הנגדית אישר כי לא ראה מה נפל מאחר ולא יכול היה לראות ממקום מושבו ועד עכשיו הוא לא יודע מה קרה. דבריו על הדיקטים שנפלו, מקורם במה שנאמר לו על ידי המשטרה. הוא אישר שנצמד עם המנוף לקומה השישית ולא היה יכול לראות מה קורה מתחת כי המרפסת של קומה 6 הייתה בולטת והסתירה לו את הנעשה מתחת. הוא אישר שאמר במשטרה שהכבל של המנוף נגע בקומה 6. הוגשה באמצעותו תמונה שצולמה על ידו במהלך השחזור (נ/10). במשטרה הוא טען כי צילם תמונה המתעדת את המצב מלמעלה והבטיח להביא אותה למשטרה אולם לא עשה זאת וכעת אין לו אותה כי מחק אותה. לטענתו, המרפסת העליונה הייתה ריקה מקרשים כפי שניתן לראות בתמונה שצילם בעת השחזור. הוגשו דו"ח עימות שבוצע בין העד לבין עד ההגנה צבי מישל (נ/11), תמלול העימות (נ/12) ודיסק המתעד מספר עימותים שבוצעו במהלך החקירה (נ/13). לאחר שהוצג תיעוד העימות לעד, הוא אישר כי נצמד באמצעות הכבל לקומה 6 ופגע בה.

9. העיד רס"ר בשארה חשיבון, אשר ערך עימותים בין המעורבים והוגשו באמצעותו דו"ח עימות בין הנאשם לאתת (ת/10) ובין הנאשם למנופאי (ת/11).

10. מטעם ההגנה העיד מר צבי מישל, מנהל פרויקט גני תקווה, בו אירע האירוע נשוא כתב האישום. הוא תיאר כי היה מדובר בפרויקט ובו 3 בנינים, אשר כיום הופסקה בו הבניה עקב כניסתה של חברת מליבו להקפאת הליכים. הבניין בו התרחש האירוע הוא הבניין השני בפרויקט. הוא העיד כי המנוח היה עובד של קבלן השלד שהינו קבלן משנה ואת הצוות בו עבד המנוח ניהל האתת. הוא תיאר כי הדירות בקומה 4 בצד בו אירעה התאונה הן דירות זהות וכי הנאשם אכן היה מנהל העבודה במקום ולבניין היה מנהל בטיחות חיצוני, חברת "גלובל יעקובי", אשר ביצעה בקרות סדירות על העבודה באתר. לדבריו, הפעולה של הוצאת קרשים על מנת להעלותם קומה, הינה פעולה שגרתית הנלמדת כנוהל עבודה בקורס לבניה ואין בה סכנה והיא מתבצעת עד היום באתרי בנייה. באם מתבצעת עבודת מנוף, על האתת והמנופאי להקפיד ולמנוע סכנה. במנוף מצויה מצלמה המאפשרת למנופאי לעקוב אחר מלאכתו. העלאת הקרשים מתבצעת על ידי המנוף. באותה העת אסור לאנשים לעבוד מתחת לקרשים והאחראי על הפעולה הוא האתת. לדבריו, מתפקידו של האתת היה להתריע על בעייתיות בהורדת משטח הבלוקים כאשר ישנם דיקטים בולטים. בוצע כנראה שינוי מדרך הפעולה הרגילה ולכן היה על האתת להודיע על כך למנהל העבודה ולהימנע מביצוע הפעולה או לחילופין, להעלות את הבלוקים באמצעות משאית מנוף. הוא תיאר את הביקורות המבוצעות לשמירה על הבטיחות וטען כי הנאשם הוא מנהל עבודה המקפיד מאד על נושא הבטיחות. הוא טען כי מפקח העבודה, רומן, הצביע על האתר שלהם כאתר בטוח ואף פעם לא העיר כל הערה בנוגע לנוהל הוצאת הקרשים. באשר ליום האירוע. הוא סיפר כי החל כיום שגרתו ובעת שהיה יחד עם הנאשם בפגישה עם קבלן חפירה, שמעו רעש של משהו נופל. בהתחלה לא התייחסו, אך אז מנהל העבודה התקשר לאתת וזה אמר לו שקרה משהו וכדאי שיגיע למקום. הם רצו למקום וראו את האתת שאמר להם שמישהו נפגע ולכן העד התקשר מיד למד"א. הגיע לקומה שהייתה ריקה ומצא את המנוח שוכב על הרצפה כשבעורפו שלולית דם גדולה ובאותה העת, האתת משחרר את רצועות המטען של משטח הבלוקים. העד ניסה לעצור את הדימום אצל המנוח ותוך כדי דיבר עם מד"א. בחקירתו הנגדית, חזר וטען כי הדיקטים עמדו בצורה יציבה כתוצאה מכך שמרבית משקלם מצויה בקומה וכן לנוכח העובדה שהם קשורים. לטענתו, מפקח העבודה לא דרש מהם להכניס את הדיקטים לאחר האירוע והוא אף דרש מהם להשאיר את המצב כפי שהוא.

11. הנאשם החליט שלא להעיד וזאת לאחר שהובהרו לו ההשלכות של אי העדתו בפרשת ההגנה בהתאם לחוק.

טיעוני הצדדים

ב"כ המאשימה, עו"ד ליטל שירי, בסיכומיה, טענה כי הראיות מצביעות על רשלנות ברורה מצדו של הנאשם שהביאה למותו של המנוח. היא הפנתה לתמונות שצולמו על ידי חוקר תאונות העבודה ומז"פ, בסמוך לאירוע, מהם ניתן ללמוד כי הוצבו בבניין קרשים שבלטו בצורה נראית לעין וללא תמיכה. בכך עבר הנאשם על תקנה 181 לתקנות הבטיחות בעבודה בעניין הצבת חומרי עבודה בצורה יציבה. היא הפנתה לעדות חוקר תאונות העבודה שאמנם אמר שהעמדת קרשים בצורה שכזו אינה מאד מסוכנת, אך יש בה משום עבירה על תקנות הבטיחות. הוא אף העיד שהוא מעיר לאתרים בהם הדבר נעשה והורה אף לנאשם מיד לאחר האירוע להכניס את הקרשים. הוא הסביר שבהעמדה כזו של הקרשים יש חשש שיפלו כתוצאה מהפעלת כוח אחר עליהם והוא אף נתקל בשתי תאונות שכאלו בעבר. לנוכח נתונים אלו היא סבורה כי הסיכון שנוצר מהעמדת הקרשים ועבודת מנוף במקביל, צריך היה להיות בגדר הצפיות של הנאשם ומשלא מנע זאת, הרי שביצע עבירת רשלנות. היא סבורה שעל בית המשפט לומר את דברו על מנת שלא יצא מסר שגוי ולפיו דרך עבודה שכזו הינה תקינה. היא מפנה לחקירותיו של הנאשם במשטרה וסבורה שניתן ללמוד מהם על כך שהנאשם היה מודע לנעשה באתר הבניה ומבלי שיסתייג, בחקירתו הראשונה, מדרך פעולה זו. היא אף הפנתה לעדותו של העד אלכסיי על כך שמדובר בדרך פעולה שגרתית באתר. עוד עולה מעדותו של עד זה כי הפועלים עבדו מתחת לקרשים בצורה שמסכנת אותם וזאת כאשר הנאשם לא הנחה אותם שלא לעבוד בדרך זו. מנהל הפרויקט העיד כי בעניין זה האחריות מוטלת על מנהל העבודה ולא על האתת. היא הסבירה כי כתב האיטום הוגש נגד הנאשם ולא נגד האתת והמנופאי, מאחר שלא היו די ראיות לייחס עבירה שבוצעה על ידי המנוף. היא הפנתה לעדותו של המומחה וקבעה כי לא היה ביכולת המאשימה להבין את הגורם האמיתי לתאונה. ובכל מקרה גם אם היו האתת והמנופאי עומדים לדין, היה הנאשם עומד לדין לצדם. היא שללה את הטענה כי עצם הטלת חובת האחריות על מפעיל העגרון שוללת את אחריות מנהל העבודה. הנאשם הוא שהכשיר את הקרקע לתאונה ברשלנותו וגם אם אחר הוסיף לכך, אין בכך על מנת לפטור את הנאשם מאחריותו. גם אם היה מעורב גורם זר באירוע אין בכך על מנת לנתק את הקשר הסיבתי בין מעשיו של הנאשם לבין התוצאה כפי שנקבע בפסיקה בעניין זה. היא טענה כי כלל הראיות מצביעות על כך שהקרשים שנפלו היו מצויים בקומה הרביעית. כך מחקירתו של הנאשם, עדותו של העד אלכסיי והן ממסקנה הגיונית העולה מהתמונות בדבר הקרשים שנותרו בקומה. כך גם נקבע על ידי חוקר תאונות העבודה. לא ניתן לתת משקל לתיאוריה שהועלתה בדבר קרשים שהיו מצויים בקומה השישית, המנופאי שהעיד טען שלא היו קרשים כאלו והוא אף טען שצילם את הקומה השישית, מיד לאחר האירוע והציע למשטרה להציג בפניהם את התמונה. גם אם היו שם קרשים שעמדו גם הם בצורה לא יציבה, גם זוהי רשלנות העומדת לפתחו של הנאשם. היא טענה כי על בית משפט לתת משקל לכך שהנאשם לא העיד, דבר המהווה, על פי חוק, חיזוק לראיות המאשימה. צעדו זה של הנאשם

מצביע על חששו מהסיכון שבהעמדת גרסתו אל מול חקירת המאשימה ומצביעה על כך שאין לו הסבר מנגד לראיות המאשימה. ככל שברצונו היה להעמיד תרחישים חליפיים לזה שהועמד על ידי המאשימה, היה עליו לעשות זאת בעדותו. היא הוסיפה שגם אם היו מחדלי חקירה בעבודתו של חוקר תאונות העבודה, אין בהם על מנת להביא לזיכוי של הנאשם. היא טענה שאין לקבל טענה ש"כך נוהגים בכל אתר", מאחר ויש לפעול על פי הסטנדרט הרצוי ולא זה המצוי. היא סבורה שיש לדחות את הטענה שהועלתה לראשונה בעדותו של עד ההגנה, צבי מישל, בדבר אחריותו של האתת. טענה שלא הועלתה בשום שלב על ידי הנאשם בחקירותיו ולא הוטחה בפני האתת בעימותים שנערכו עמו במהלך החקירה. היא סבורה שעדותו של עד זה דווקא מחזקת את ראיות המאשימה, בדבר אופן הנחת הקרשים באתר כשיטה מקובלת.

13. ב"כ הנאשם, עו"ד חדווה באום ועו"ד גלעד באום, פתחו סיכומיהם בעתירה לזיכוי מלא ומוחלט של הנאשם וביקשו כי בית המשפט יקבע כי כלל לא היה מקום להגשת כתב אישום בתיק זה. טענתם היא כי כבר מקריאת כתב האישום והתזה שהוצגה על ידי המאשימה, ניתן לקבוע כי המאשימה לא הוכיחה את אשמתו של הנאשם. הטענה של המאשימה היא שהונחו דיקטים בקומה הרביעית בצורה לא בטוחה. אולם לא נטען כי דווקא דיקטים אלו נפלו על הנאשם. נטען שהמנוח נהרג כנראה מפגיעת הדיקטים שנפלו ולכן מנהל העבודה הוא שאחראי למותו. המאשימה התעלמה מעגורן הצריח שהיה מעורב באירוע וכתבה שהסיבה לנפילת הדיקטים אינה ידועה לה. טענת ההגנה היא שלא הוכח כי אכן הייתה ערימת דיקטים בקומה הרביעית, לא הוכח כי זו הונחה בצורה לא יציבה, לא הוכח כי הנחה זו גרמה לנפילתה. ולא הוכח כי דיקטים אלו פגעו במנוח. גם אם כל זה אירע, הרי שלא הוכח כי זה תוצאה של רשלנותו של הנאשם. למאשימה יש ספק אינהרנטי בכתב האישום בו היא כותבת שהדיקטים נפלו מסיבה שאינה ידועה לה. לדבריהם, ניתן ללמוד זאת גם מסיכומי המאשימה שטוענת שגם אם הדברים לא אירעו כפי שמתואר בכתב האישום, הרי שמדובר ברשלנות הנאשם. אמירה זו אינה תקפה במשפט פלילי בו מחויבת המאשימה להוכיח את אשמתו של הנאשם. הם טענו כי מדובר בתיק המתבסס על ראיות נסיבתיות והאפשרות המסתברת ביותר היא שהתאונה אירעה בדרך אחרת מזו שנטענה על ידי המאשימה.

14. הם סוברים שהמאשימה לא הוכיחה אף אחד מפרטי הרשלנות שיוחסו לנאשם בכתב האישום. בכל הנוגע לתקנה 181 לתקנות הבטיחות, נטען כי מדובר בסעיף סל רחב שלא ראוי להאשים באמצעותו, אך בכל מקרה לא הוכח כי אכן הונחו חומרי עבודה בצורה שאינה יציבה. גם אם התמוטטו קרשים באירוע, הרי זה לא כתוצאה מהעמדתם הלא-יציבה, אלא כתוצאה מכך שמנוף פגע בהם. מעבר לכך, הנאשם הנחה את כלל העובדים, לרבות אלו שהיו מעורבים באירוע כי אין לעבוד מתחת למטען, כפי שניתן ללמוד ממסמכים שהוגשו לבית המשפט. עוד הם מציינים כי חוקר תאונות העבודה העיד כי העמדת

הדיקטים בדרך בה הדבר נעשה לטענת המאשימה, אינו מסוכן. המדובר בפרקטיקה מקובלת שמעולם לא נגרמה בשלה תאונה. למרות בקרות שבוצעו באתר פעמים רבות לא הוערה כל הערה בעניין פרקטיקה זו, ולטענת ההגנה, גם לאחר האירוע, לא ניתנה הוראה להפסיק לפעול בצורה זו. עדותו של חוקר תאונות העבודה כי אמר להכניס את הדיקטים לאחר התאונה, הועלתה לראשונה בעדותו ואין לה כל תימוכין בחומר החקירה.

15. בכל הנוגע לפרט הרשלנות השני, בו נטען כי הנאשם אפשר לעובדים לעבוד מתחת לדיקטים. הרי שאין איסור כזה בחוק. מה עוד שעל פי עדות הפועל שעבד יחד עם המנוח, הרי שהם לא עבדו מתחת לדיקטים והיו כל הזמן מתחת לתקרה. הנאשם הנחה את העובדים במפורש שלא לעבוד מתחת למטען, כפי שניתן ללמוד ממסמכים שהוגשו לבית המשפט. ביום האירוע עצמו, הוא ידע שהם עובדים בקומה. בכל הנוגע לפריט הרשלנות השלישי, בו נטען כי הנאשם אפשר למנוף לעבוד בסמוך לדיקטים, הרי שהנאשם אמר בעימות עם האתת כי אסור היה לאתת לעשות זאת ובכל מקרה החובה בחוק היא כי לא יתאפשר למנוף לגעת במבנה וידוע מהראיות כי המנוף נגע במבנה. תקנות שתוקנו במיוחד לעניין עבודה עם עגרון צריח מעבירות את האחריות למפעיל העגרון ופוטרות את הנאשם מאחריותו. הנאשם לא היה יכול לצפות את ביצוע העבודה שהתבצעה על ידי המנוף ביום האירוע כי זו לא הייתה מתוכננת. ב"כ הנאשם אף טענו כי ניתן ללמוד מהראיות שהאתת היה מודע לאחריותו ולכן ניסה לשבש את הראיות בכך שבעת שהיה המנוח מוטל פצוע, האתת התעסק בשחרור רצועות המטען במקום לסייע לו ולאחר מכן אף ברח מהארץ.

16. עוד נטען על ידי ב"כ הנאשם כי המאשימה כלל לא הוכיחה שהנאשם נהרג מפגיעת הדיקטים. אין כל ראיה ישירה לכך שהדיקטים אכן פגעו בו. לא נמצאו דיקטים עם דם עליהם. המנוח עבד בכלל מתחת לגג ועל פי תיאור עד הראיה מדובר בפגיעה אחרת לחלוטין. התיאוריה של המאשימה בדבר נפילת דיקטים על ראשו של המנוח אינה משתלבת עם העובדות לפיהן המנוח עף אחורה לתוך הדירה. חוות הדעת הפתולוגית מצביעה על פגיעות בקודקוד מאחור ולא ניתן היה לקבוע אם סיבת המוות היא מפגיעת קרשים בראשו או מפגיעת ראשו בקרקע.

17. באשר לעובדות שנטענו בכתב האישום, הרי שלטענת ב"כ הנאשם, כלל לא הוכח שהונחה ערימת דיקטים שלישית בקומה הרביעית והראיות מצביעות דווקא להיפך. אין עדות ישירה להימצאות ערימה זו טרם האירוע והמאשימה נקלעה לקונספציה בעניין זה, גם אם היא אינה נתמכת בראיות. בתמונה (1/ת) ניתן לראות כי לאחר התאונה, מצויות בשתי הדירות הזוהות בקומה הרביעית, שתי חבילות דיקטים

ובניהן רווח. העדים אף הסבירו את הצורך ברווח זה, על מנת שניתן יהיה לעמוד בין הערמות ולקשור אותן. עוד הם הצביעו על כך שלדברי חוקר תאונות העבודה, האירוע אירע כאשר הרמפה הייתה מצויה בקומה השנייה, בעוד האנקול מצוי מול הקומה הרביעית וכתוצאה מכך פגע האנקול בדיקטים והפילם. העד הסתמך בין היתר על תמונה שצולמה במהלך השחזור. אולם, לדבריהם, הוא לא לקח בחשבון כי בתאונה היו רצועות נוספות וכן לא נלקח בחשבון משטח הבלוקים עצמו ולכן בעת שהרמפה הייתה מצויה בקומה השנייה, האנקול לא היה מול הקומה הרביעית.

18. לנוכח האמור לעיל, סבורים ב"כ הנאשם, כי המאשימה לא צלחה את שני השלבים הראשונים של המבחן התלת-שלבי שנקבע בפסיקת בית המשפט העליון בעניין ראיות נסיבתיות ועל כן לא הוטל הנטל על הנאשם להציג תרחישים חלופיים בשלב השלישי. למרות זאת, בחרו ב"כ הנאשם להציג תרחישים חלופיים, שלטעמם, סבירים יותר מהתרחיש שהוצג בכתב האישום. הם הצביעו על תרחיש אפשרי ולפיו היו דיקטים בקומה השישית ובהם פגע המנוף. הם מבססים תרחיש זה על עדות המנופאי, אשר ניסה להרחיק עצמו מתרחיש זה ולדבריהם, אף השמיד ראיה בנוגע לכך. אולם עדות עד ההגנה ותמונה המצויה בחומר החקירה מבססים את הטענה כי בקומה השישית היו מצויים קרשים והמרפסת של קומה זו בלטה מעבר לקו הבניין. המנוף פגע במרפסת זו ולכן ייתכן ומשם נפלו הדיקטים. הם מעלים אף אפשרות שהקרשים שנפלו היו על משטח הבלוקים. הם סבורים כי לנוכח הראיות, ייתכן והמנוח "הועף" לתוך הבניין כתוצאה מפגיעה של המשטח וייתכן כי ראשו נפגע מפסולת בניין שהייתה מצויה שם או מצינור קשיח הנראה בתמונות.

19. הם טענו כי הנאשם הוא מנהל עבודה זהיר, אשר פעל ככל הנדרש ממנו ואף מעבר לכך. הציגו מסמכים המצביעים על כך והפנו לעדויות חוקר תאונות העבודה ועד הגנה בעניין זה.

20. בכל הנוגע לאי העדת הנאשם, הם טענו כי מאחר ויסודות העבירה לא הוכחו על ידי המאשימה ואין טענה להודאה של הנאשם בשלב כלשהוא, לא היה צורך בעדות הנאשם ואין לזקוף זאת לחובתו.

21. בנוסף, הם התייחסו למחדלי חקירה חמורים הקיימים לטענתם בתיק. הם סבורים כי היה די בהם על מנת להביא לזיכוי של הנאשם. לא נערכה בדיקה בשאלה, האם אכן הייתה קיימת ערימת דיקטים שלישית בקומה. לא נבדקו הדיקטים שנמצאו מפוזרים על הקרקע, על מנת לבחון האם מצוי עליהם דם שמקורו במנוח. לא נבחן מסלול נפילתם של הדיקטים. לא נבדקו כלל תסריטים נוספים אפשריים לקרות התאונה. עוד הם העלו טענות בכל הנוגע לאופן עבודתו של חוקר תאונות העבודה, אשר

לא הציג כל תיעוד לפעולות החקירה אותן ביצע. לא נעשו כל מדידות באתר שהיה בהם על מנת לקדם את החקירה ולנסות להגיע לחקר האמת. כן ציינו כי עד מפתח, האתת. יצא מהארץ ולא ניתן היה לחקור אותו. לנוכח כל האמור לעיל, חזרו על עתירתם לזיכוי של הנאשם.

דין והכרעה

22. על מנת להבהיר את מסגרת הדין, ייקבע כבר בפתיחתו כי בכלל החומר שהוצג בפני בית המשפט, אין ראיה ישירה אודות אופן קרות האירוע נשוא כתב האישום. העד היחיד שהעיד בפני בית המשפט וראה את האירוע שהביא למותו של המנוח, הינו העד אלכסיי. הוא מתאר את האירוע בעדותו באופן הבא: **"הלכנו יחד, תפסנו את המשטח כבר עמדנו על הרמפה אבל חלק אחורי של הרמפה. בבניין על הקצה של הבניין. תפסנו את המשטח רצינו לכוון אותו על הרמפה שיעמוד ישר על הרמפה. זה משטח כמעט הגיע לרמפה, פתאום זה קרה כל כך מהר, לא הבנתי כל כך מה קורה, היה רעש והכל נופל דברים נופלים. עמדתי ממש חצי מטר מחיים. הוא היה ממש לידי. הסתכלתי ואני רואה בזווית עין אני רואה שחיים עף אחורה כמו כדור. כל כך מהר ואני מסתכל עליו והוא עף ממש רחוק. כנראה שהוא קיבל מכה שהוא נפל. אני פשוט הולך לחיים ואני רואה שמהראש ומהאוזניים יוצא דם"** (עמ' 9, ש' 17-24 לפרוטוקול). אלכסיי אינו מציין מהי הסיבה שגרמה למנוח "לעוף" לאחור. גם בהמשך, כאשר הוא מתאר כי נפלו עליהם פלטות עץ, הוא אינו מעיד כי הן פגעו במנוח.

23. לנוכח זאת, הראיות שהוצגו על ידי המאשימה להוכחת אשמתו של הנאשם הינם במסגרת מסכת של ראיות נסיבתיות.

24. בית המשפט העליון, בע"פ 10033/17 **בילאל שאכר נ' מדינת ישראל**, התייחס לאחרונה שוב לנושא זה של ראיות נסיבתיות והזכיר מושכלות יסוד: **"בית משפט מוסמך להרשיע נאשם בהתבסס על ראיות נסיבתיות בלבד, ככל שיש בהן כדי להוביל למסקנה כי אשמתו של הנאשם הוכחה מעבר לספק סביר (ראו למשל: ע"פ 2960/14 חזן נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (18.1.2017)). תהליך קביעת הממצאים בהסתמך על ראיות מסוג זה נעשה בדרך של הסקת מסקנות הגיוניות מהנסיבות שהוכחו לאחר בחינת מכלול הראיות (ע"פ 6392/13 מדינת ישראל נ' קריאף, פסקה 96 לפסק דינו של השופט סולברג (21.1.2015): ע"פ 8948/12 נמר נ' מדינת ישראל, פסקה 31 (1.2.2016): ע"פ 6201/18 טובול נ' מדינת ישראל, פסקה 60**

(28.10.19)). עיקר כוחן של הראיות הנסיבתיות הוא במשקלן הכולל והמצטבר ובהצטרפות למארג ראיתי אחד (ע"פ 7007/15 שמיל נ' מדינת ישראל, פסקה 22 (5.9.2018): עניין חזן, שם: 2132/04 קייס נ' מדינת ישראל, פסקה 23 לפסק דינו של השופט א' א' לוי (28.5.2007)). בית המשפט העליון עמד בעבר לא פעם על הדרך המקובלת להסקת מסקנות המבוססות על ראיות נסיבתיות, וזאת בהתבסס, על מבחן תלת-שלבי: בשלב הראשון, נבחנת כל ראיה נסיבתית בפני עצמה כדי לקבוע אם ניתן להשית עליה ממצא עובדתי; בשלב השני, נבחנת מסכת הראיות כולה לצורך קביעה אם היא מובילה למסקנה המפלילה, אשר עשויה להתקבל גם מצירופן של כמה ראיות נסיבתיות אשר כל אחת מהן בנפרד אינה מספיקה לצורך הפללה, אלא רק משקלן המצטבר; בשלב השלישי, מועבר הנטל אל הנאשם לספק הסבר חלופי השולל את התזה המפלילה (ראו למשל: ע"פ 9327/03 פון וייזל נ' מדינת ישראל, פ"ד נט (1) 745, 754 (2004); ע"פ 2661/13 יחייב נ' מדינת ישראל, פסקאות 37-39 (18.2.2014); ע"פ 2602/15 אלענאמי נ' מדינת ישראל, פסקה 21 (22.8.2017)). במסגרת השלב השלישי והאחרון, בית המשפט בוחן את מכלול הראיות הנסיבתיות שולל מעבר לכל ספק סביר את גרסתו והסבריו של הנאשם. בהקשר זה נקבע כי אין די בהעלאת הסבר חלופי תיאורטי ודחוק מצד הנאשם, אשר אין לו אחיזה ממשית בחומר הראיות (ע"פ 9038/08 נאשף נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (14.4.2010); ע"פ 2697/14 חדאד נ' מדינת ישראל, פסקה 75 לחוות דעתו של השופט (כתוארו אז) ס' ג'ובראן (6.9.2016)). זאת וודאי כאשר ההסבר אינו מתייחס למכלול הראיות במצטבר כי אם תוקף כל ראיה נסיבתית בפני עצמה (ע"פ 8808/14 פחימה נ' מדינת ישראל, פסקה 41 (10.1.2017)). במסגרת זו, על בית המשפט גם ליתן דעתו לנסיבות ולעיתוי מתן הגרסה "המזכה" מצד הנאשם (ע"פ 6162/16 דלו נ' מדינת ישראל, פסקה 50 (4.2.2018)).

היסוד העובדתי

25. אבחן תחילה, שלב אחר שלב, האם המאשימה הציגה ראיות מספיקות להוכחת היסוד העובדתי המתואר בכתב האישום?

הסיבה למות המנוח

26. כתב האישום מתאר כי המנוח נהרג כתוצאה מפגיעת דיקטים שהתמוטטו על ראשו.

27. כמתואר לעיל, אין כל עדות ישירה לכך שדיקטים פגעו בראשו של המנוח. אלכסיי שעמד

לידו ומתאר את אופן קרות האירוע, אינו מציין בשום שלב שדיקטים פגעו בראשו של המנוח. הוא מתאר שראה את המנוח "עף אחורה כמו כדור". הוא אכן מתאר בהמשך כי נפלו עליהם פלטות עץ. אולם בשום שלב לא מתואר כי הם פגעו במי מהם.

28. חוות הדעת הפתולוגית שהוגשה לבית המשפט (ת/4), מסתמכת על נסיבות שנמסרו מהמשטרה ואינן עומדות בקנה אחד עם תיאור האירוע כפי שעולה מכלל הראיות. נכתב בסעיף הנסיבות כי מנוף פגע בערימת קרשים (לא ידוע אם המנוח נפגע על ידי אחד הקרשים) והמנוח נפל מגובה 2 קומות בזמן שערימת הקרשים נפלה. במסקנות חוות הדעת נאמר כי לא ניתן לקבוע על פי הממצאים בנתיחה, אם חבלת הראש נגרמה ממכת אחד הקרשים או מנפילה עם פגיעת הראש בקרקע.

29. עוד יש לציין כי נטען ולא הוצגו כל ראיות לכך שנמצאו דיקטים בקומה בה שהה המנוח, לאחר מותו. גם בתמונות שהוגשו לבית משפט, לא ניתן לראות קרשים כאלו. **לא נערכה כל בדיקה על קרשים שנמצאו זרוקים על הקרקע ונטען כי הם אלו שנפלו, האם יש עליהם סימני דם כלשהם. כפי שניתן להתרשם מתמונות שהוגשו ומעדות העדים שהגיעו למקום מיד לאחר התאונה, דם רב שתת מהמנוח. לא נעשה כל ניסיון לשחזור הפגיעה במנוח ולבחינת השאלה כיצד הדבר גרם לכך ש"יועף" מרחק גדול אל תוך הקומה. לא נבדקו ממצאים בקומה על מנת לבחון, האם ראשו של המנוח נפגע מהם.**

הימצאות דיקטים בקומה הרביעית

30. בכתב האיטום נכתב כי הונחו שתי חבילות דיקטים ברמפה בקומה הרביעית.

31. העובדה שבקומה הרביעית הונחו ערימות דיקטים, הוכחה בין היתר בתמונות שצולמו לאחר האירוע (ת/1) וכן מעדויות מספר עדים, לרבות עד ההגנה, צבי מישל. אולם לא הובאה כל ראיה כי מעבר לארבעת הערימות שניתן לראות בתמונות 1 ו-2 לת/1, הייתה מצויה ערימה נוספת בין שתי הערימות בקומה הרביעית, מעל המקום בו נהרג המנוח. המאשימה מסיקה זאת בין היתר מכך שקיים רווח בין שתי הערימות שנותרו, דבר המעיד על כך שבאמצע הייתה מצויה ערימה נוספת. כך העיד חוקר תאונות העבודה: **"כי ראיתי שהיו שם דיקטים וחסר דיקטים. לא היה מקום וככה אמרו... אף אחד לא היה בקומה רביעית ואין מקום שיכולים ליפול ממקום אחר"** (עמ' 21, ש' 3-2 לפרוטוקול). בעניין זה יש לציין כי גם בין שתי הערימות המצויות בדירה הסמוכה באותה קומה, אשר כפי שהעיד עד ההגנה צבי מישל, הינה דירה זחה, גם כן ניתן להבחין ברווח המצוי בין הערימות, למרות שאין כל טענה שמשם נפלה ערימה.

חוקר תאונות העבודה והמנופאי, אשר העידו מטעם התביעה וכן עד ההגנה צבי מישל, הסבירו כי רווח זה בין הערימות נחוץ לכך שאדם יוכל לעמוד ביניהן על מנת לקושרן. ב"כ המאשימה טענה כי הרווח בין הערימות בדירה השכנה קטן יותר מזה שבין הערימות בדירה ממנה נטען כי נפלו הקרשים. אולם מלבד התרשמות מתמונה שצולמה בזווית מסוימת, לא הוגשה לכך כל ראיה. **לא נערכה כל מדידה בעניין הרווח בין הערימות. לא נעשה כל ניסיון לבחון ממצאים בקומה הרביעית אשר יש בהם על מנת להוכיח כי עמדה במקום ערימה. לא נגבו כל עדויות מעובדים במקום בנוגע להנחת הערימות באותה קומה. לא נערכה כל בדיקה לקרשים שנפלו על הקרקע, על מנת לנסות ולשייכם לערימה שהייתה מצויה קודם לכן בקומה הרביעית. כל אלו פעולות שניתן היה לבצע בנקל, מיד לאחר קרות התאונה.**

32. אמנם העד אלכסיי העיד כי ראה פלטות שהיו בקומה מעליהם ובלטו ולטענתו אלו הן הפלטות שנפלו עליו ועל המנוח. אולם התרשמותי היא כי מדובר במסקנות אותן הסיק העד בדיעבד לאחר קרות האירוע. כפי שהעיד העד עצמו בכל הנוגע למסקנתו כי המנוף פגע בערימת הקרשים. בעדותו הראשית כפי שתוארה על ידו באופן ספונטני במסגרת העדות הראשית הוא אמר: **"פתאום זה קרה כל כך מהר, לא הבנתי כל כך מה קורה, היה רעש והכל נופל דברים נופלים"** (עמ' 9 ש' 19-20 לפרוטוקול). בחקירתו הנגדית (עמ' 15 ש' 14-25 לפרוטוקול) הוא מתאר שלפני האירוע ראה את הדיקטים: **"הם היו למעלה, לפני זה"** ולגבי המצב לאחר האירוע אמר: **"אחרי לא ראיתי"**. אין די בעדות זו על מנת לקבוע כי העד אלכסיי ראה ערימת דיקטים שלישית בקומה הרביעית. העד אף התקשה לזכור באיזו קומה היו מצויים הדיקטים (עמ' 9 ש' 27- עמ' 11 ש' 7 לפרוטוקול).

33. לא התעלמתי מכך שהתייחסות כלל העדים במהלך העימותים וכן בעת גביית העדויות מהם במשטרה, לרבות הודעות הנאשם עצמו, התייחסו כל העת לתרחיש של נפילת ערימת דיקטים מאותה קומה. אולם אלו הן אינן ראיות שכך אכן קרה. כפי שיתואר בהמשך, זוהי מסקנה אליה הגיע באותה העת חוקר תאונות העבודה ועל סמך מסקנה זו נערכה כל החקירה. השאלה אותה אני מנסה לבחון היא מה הראיות שהביאו להסקת מסקנה זו. כפי שהוצג לעיל, לעובדה שהייתה מונחת ערימה שלישית בקומה הרביעית לא הובאו ראיות מספיקות, למרות שמדובר בסוגיה אותה ניתן היה לברר במאמץ לא רב בחקירה שהתבצעה מיד לאחר קרות האירוע.

העמדת הדיקטים באופן שאינו בטיחותי

34. בכתב האישום נכתב כי אחד מפרטי הרשלנות המיוחסים לנאשם הוא בכך שאפשר את

הנחת הדיקטים באופן שאינו בטיחותי על הרמפה שבקומה הרביעית בבניין, באופן שאינו יציב ומסודר כך שתימנע אפשרות התמוטטותם.

35. בעניין זה הוגשה חוות דעתו של חוקר תאונות העבודה, העד רומן פיקמן (ת/8). אכן, בסעיף 7 לחוות הדעת שכותרתה "עבירות וסעיף חוק" מצוינת עבירה על פי תקנה 181 לתקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בנייה): **"רכיבים לבנייה טרומית אוחסנו באופן לא יציב"**. אולם מעבר לציון העבירה, לא מצאתי בחוות דעת כל ביסוס עובדתי לטענה זו. מלבד קביעה ש"**חבילות הדיקטים בלטו מחוץ למרפסת ברוחב של כ-70 ס"מ"**. בחוות הדעת לא מוסבר על סמך מה הגיע כותבה למסקנה שהדיקטים בלטו ברוחב 70 ס"מ ואין כל הסבר מדוע יש בכך על מנת לקבוע שההנחה הייתה באופן לא בטיחותי. **לא נבדק מהו אורך הקרשים ומשקלם. איזה חלק יחסי מתוכם בלט מחוץ לבניין. האם הם היו מאובטחים בדרך כלשהיא?**

36. חוקר תאונות העבודה בעדותו בפני בית משפט אמר בנוגע להעמדת הקרשים בצורה זו: **"אני אומר שזה תכלס לא נכון אבל זה לא מסוכן במצב שהם עומדים"** (עמ' 21 ש' 29 לפרוטוקול).

37. לבית המשפט הוגש מזכר שנרשם על יד ב"כ המאשימה לנוכח שיחה עם חוקר תאונות העבודה טרם עדותו בבית המשפט (נ/4) במזכר זה מתואר כי העד אמר לב"כ המאשימה בנוגע להנחת הקרשים בדרך הזו: **"הרוב עובדים ככה בשיטה הזאת, זה לא נכון לעבוד ככה וזה לא בטיחותי ולכן הוא עומד מאחורי הממצאים שקבע בחוות הדעת בהקשר זה, אבל זה ב-90 אחוז לא מסוכן"**.

38. עוד יש לציון כי חוקר תאונות העבודה, טען בעדותו כי העיר בעבר על הנחת קרשים באופן זה, אך לא היה ביכולתו להציג כל ראיה לכך. עוד הוא העיד, כי לאחר האירוע נתן הוראה להכניס את הקרשים הנותרים. אולם אין כל עדות נוספת על כך ולא הוצגה כל ראיה להוראה מעין זו והיא אינה מופיעה לא בדו"ח שנכתב על ידי חוקר תאונות העבודה ולא בצו הפסקת העבודות שניתן.

39. במצב דברים זה, בו לא הוצג מסד הנתונים על פיו נקבע שהדיקטים הועמדו באופן שאינו בטיחותי ולדברי המומחה מטעם המאשימה, עצם העמדת דיקטים באופן שכזה אינה מסוכנת. הרי שגם עובדה זו לא הוכחה בראיות מספיקות בפני בית המשפט.

40. לא התעלמתי מכך שהעד העיד שהעמדה בצורה שכזו אינה בטיחותית, אולם הוא לא ביסס טענה זו. לא בדרך של הסבר פיזיקלי, מדוע הדבר אינו בטיחותי ולא בהצבעה על תקנות כלשהן או על הוראות שניתנו בנושא ושעצם הנחת הקרשים בצורה זו סתרה אותן.

41. לא ניתן אף להתעלם מהעדויות, לרבות עדות חוקר תאונות העבודה, שזוהי דרך עבודה מקובלת באתרי הבנייה ולמרות זאת לא יכול היה חוקר תאונות העבודה להציג ראיה ולו על מקרה אחד בו ניתן דו"ח בנושא או הערה בדו"ח ביקורת וכדומה.

הגורם לנפילת הדיקטים

42. בכתב האישום נכתב כי: **"מסיבה שאינה ידועה במדויק למאשימה, נפלו הדיקטים והתמוטטו על ראשו של המנוח"**.

43. בעניין זה אוחזת המאשימה בחבל משני קצותיו. מן הצד האחד, בכתב האישום נרשמו כעדי תביעה, המנופאי והאתת, אשר בעת קרות האירוע הפעילו באתר עגורן צריח. האתת עזב את הארץ ולכן לא העיד. המנופאי, מר אליריון פידיבסקי, העיד בבית המשפט ותיאר כי המנוף אותו הפעיל פגע בבניין, בקומה השישית (עמ' 61, ש' 20-23). הוא גם מתאר כי בעת הורדת משטח הבלוקים באמצעות המנוף חש בעצירה ובהמשך שמע רעש של קרשים והבין שנפלו קרשים (עמ' 50 ש' 25-29). מתיאור זה ניתן להבין כי פגיעת המנוף בקרשים היא שגרמה לנפילתם. המאשימה אף "מבליעה" הנחה זו בפרט הרשלנות השלישי המצוין בכתב האישום ולפיו אפשר הנאשם למנוף לפעול בסמוך לדיקטים שהונחו באופן בטיחותי. אולם, מן הצד השני, כאמור, המאשימה אינה מציינת את הסיבה לנפילת הקרשים.

44. המאשימה סבורה כי גם בלי לדעת את הסיבה לנפילת הקרשים, הרי שעצם נפילתם מספיקה על מנת להרשיע את הנאשם בעקבות אחריותו לנפילת הקרשים. שאלת האחריות תידון בהמשך, אולם לא ברור כיצד המאשימה אשר מאשימה את הנאשם בגרם מוות ברשלנות, מציינת כאחד מפרטי הרשלנות שגרמו למותו של הנאשם את העובדה שהנאשם אפשר עבודה במנוף בסמוך לדיקטים, מבלי לטעון שהמנוף פגע בדיקטים.

העברת הנטל לנאשם לספק הסבר חילופי

45. בהתאם למבחן התלת-שלבי, משעמדה המאשימה בנטל המוטל עליה להבאת ראיות להוכחת אשמתו של הנאשם, הרי שהנטל עובר לכתפיו של הנאשם על מנת לספק הסבר חילופי סביר.

46. בעניין זה הודגש על ידי כב' השופט סולברג בע"פ 6392/13 **מדינת ישראל נ' קריאף** (21.1.15) (להלן: "עניין קריאף") כי: **"יש לזכור כי נטל זה הוא נטל טקטי בלבד המוטל על הנאשם, להציג תרחיש חלופי סביר המתיישב עם חומר הראיות ועומד במבחני השכל הישר. נטל טקטי זה**

אינו משנה את נטלי ההוכחה המקובלים בהליך הפלילי. בסופו של דבר נותר הנטל על התביעה מהחל ועד כלה להוכיח את אשמת הנאשם מעבר לספק סביר" (פסקה 124 לפסק דינו של הש' סולברג).

47. כב' השופט הנדל, אשר באותו פסק דין הציע את המבחן הדו-שלבי לבחינת ראיות נסיבתיות, מדגיש כי החשש הקיים ביישום המבחן התלת שלבי הוא בהעברת הנטל לנאשם גם אם לא עמדה המאשימה בנטל המוטל עליה. "לב הקושי טמון במקרי הגבול. במקרים אלה עלולה להיות "זליגה" של השלב השלישי לצורך מעבר השלב השני. זליגה כזו תבטא בהשלמת חסר בראיות התביעה באמצעות השתת נטל פוזיטיבי על הנאשם, למשל להוכיח טענת אליבי נכונה. לשון אחרת, החשש הוא שבית המשפט יחליט להמשיך בבחינה - ואולי אף להרשיע את הנאשם - על סמך שקריו, על אף שהחורים בפסיפס הראייתי יוצרים ספק סביר באשר לאשמה. בל נשכח כי השלב השלישי על פי המבחן התלת-שלבי מתמקד בהעברת הנטל הטקטי אל הנאשם. מיקומו הנועל של שלב זה עלול להעצים את חשיבותו, ובמיוחד במקרה הגבולי. כדי להתגבר על האפשרות לטעות, על בית המשפט המיישם את המבחן התלת-שלבי לדקדק היטב ולבחון האם נחצה ספו של השלב השלישי אם לאו. אם התשובה היא שלילית, אל לו לפנות בכל זאת להשלמת החסר הראייתי באמצעות אי-הפרכת גרסת התביעה על ידי הנאשם" (פסקה 4 לפסק דינו של הש' הנדל).

48. לנוכח המתואר לעיל, בפרק אשר עסק ביסוד העובדתי, המאשימה לא עמדה בנטל שהוטל עליה. לא הובאו ראיות שיש בהם די על מנת להוות מסכת עובדתית המצביעה על שאירע באירוע וכתוצאה מכך על אחריותו של הנאשם למותו של המנוח. כאמור, לא הובאו ראיות מספיקות בשאלה, ממה מת המנוח? כך גם לא לביסוס הטענות שדיקטים פגעו בראשו, שדיקטים נפלו מהקומה הרביעית ושדיקטים הונחו בקומה הרביעית באופן שאינו בטיחותי. המאשימה אף הודתה בכתב האישום עצמו שאינה יודעת מה גרם לנפילת הדיקטים.

49. משלא עמדה המאשימה בנטל המהותי, הרי שהנטל הטקטי אינו מוטל כלל על הנאשם.

50. למעלה מן הצורך, אציין כי לנוכח מחדלי החקירה הרבים וה"חורים" בגרסת המאשימה, הרי שלא ניתן לשלול הסברים חילופיים לאירוע. למשל: ישנה ראייה ישירה לכך שהמנוף פגע בקומה השישית (עדות המנופאי בעמ' 61, ש' 21), מתמונה שנמסרה על ידי המנופאי במהלך הדיון בבית המשפט ניתן לראות כי בקומה השישית מפוזרים גם כן קרשים. המנופאי הסביר כי מדובר בתמונה שצולמה לאחר

יום האירוע ולדבריו ביום האירוע לא היו בקומה השישית קרשים. אך יש לציין כי ביום האירוע בעת שנחקר, טען המנופאי כי צילם את הקומה השישית ויעביר את תמונה לידי החוקרים. אולם משום מה, לאחר שנחקר באזהרה, לא העביר המנופאי את התמונה לחוקרים ובבית המשפט טען כי מחק אותה. מעיון בתמונה מס' 1 בת/1, תמונה שצולמה על ידי חוקר תאונות העבודה מיד לאחר האירוע ניתן להתרשם כי הקומה השישית אינה ריקה כפי שטען המנופאי. לא ניתן לשלול תרחיש ולפיו כתוצאה מפגיעת המנוף בקומה השישית, נפלו משם קרשים.

51. מעבר לכך, מאחר וכאמור לא הובאו על ידי המאשימה ראיות לסיבת מותו של המנוח ולא נעשה אף שחזור, על מנת להבין מדוע "הועף" המנוח אל תוך הבניין, לא ניתן לשלול תרחישים אפשריים נוספים בדבר הגורם למוות. יש לציין בעניין זה כי האתת, אשר היה עד לאירוע והוא אחד מעדי התביעה בכתב האישום, לא התייצב להעיד, מאחר ועזב את הארץ. וכן את התנהלותו של האתת, כפי שתוארה על ידי עד ההגנה צבי מישל ולפיה כאשר הגיע עד זה למקום האירוע ומצא את המנוח שותת דם על הרצפה, היה עסוק האתת בשחרור רצועות המטען. (עמ' 77 ש' 5-1 לפרוטוקול).

52. אכן, כלל המעורבים בחקירה שבוצעה לאחר האירוע, לרבות הנאשם עצמו, התייחסו אך ורק לתרחיש על פיו מנוף פגע בקרשים שהיו מונחים בקומה הרביעית ואלו הביאו למותו של המנוח. אולם לא די בכך שזו הייתה הנחת היסוד של המעורבים. במשפט פלילי על הנחה זו להיות מוכחת בראיות. בלא ראיות מספיקות, לא ניתן לשלול את טענת ב"כ הנאשם כי הצדדים נתפסו לקונספציה שגויה של ההתרחשויות ולפיה פעלו, בלא לנסות ולבדוק כיווני חקירה נוספים.

אחריות הנאשם

53. טענת המאשימה בכתב האישום היא כי גם אם לא ידועה הסיבה לנפילת הקרשים הרי שהאחריות למותו של המנוח מוטל על הנאשם מכוח היותו מנהל העבודה במקום ואחראי לפרטי הרשלנות שצוינו בכתב האישום. בסיכומיה נטען על יד המאשימה כי עצם נפילת הקרשים מצביעה על כך שהנאשם לא עמד באחריותו לשמור על בטיחות העובדים במקום.

54. אני סבור כי בעניין זה נפלה טעות בבסיס טענות המאשימה. עסקינן במשפט פלילי בו על מנת להוכיח את אשמתו של נאשם יש להציג ראיות שיש בהם על מנת לשכנע את בית המשפט, מעבר לספק סביר באשמתו של הנאשם. לאחר שלא הוצגו ראיות מספיקות לפרטי הרשלנות המופיעים בסעיף 6 א-ג לכתב האישום, ניתן להבין כי המאשימה מסתמכת על פרט ד ועל פיו, לא פעל הנאשם בתפקידו

כמנהל עבודה כפי שמנהל עבודה מן היישוב היה פועל בנסיבות העניין. אולם משאיננו יודעים במדויק את נסיבות העניין, בכך שאיננו יודעים מה גרם למותו של המנוח, כיצד ניתן לקבוע קביעה שכזו. השאלה אם המנוף הוא שגרם לנפילת קרשים ולמותו של המנוח או גורם אחר, אינה שאלה משנית, כפי שהוצג על ידי המאשימה, אלא השאלה המרכזית על פיה ניתן היה לקבוע על מי מוטלת האחריות.

55. לא ניתן להתעלם מכך שבשלב החקירה נחקרו באזהרה אף האתת והמנופאי אולם הוחלט לסגור את התיק נגדם מחוסר ראיות. כנראה, לנוכח העובדה שהמאשימה לא מצאה ראיות מספיקות לגורם לנפילת הקרשים. אם כן, כיצד ניתן לקבוע על סמך אותן ראיות חסרות כי האשמה נופלת על הנאשם, אך משום שהוא מנהל העבודה במקום?

56. לעניין זה אני מפנה למזכר שנרשם על ידי ב"כ המאשימה לאחר שבוצע ריענון לחוקר תאונות העבודה, אשר הינו המומחה, עליו מסתמכת המאשימה בנוגע להטלת האחריות על קרות התאונה לנאשם, טרם עדותו בבית המשפט (נ/4), שם מתארת ב"כ המאשימה, כדלקמן: "**מיד בפתח שיחה טלפונית של המתמחה עם העד, בניסיון לתאם עמו מועד לריענון העדות, שאל העד נגד מי הוגש כתב האישום בסופו של דבר. כשהשיבה המתמחה שכתב האישום הוגש נגד מנהל העבודה ומבלי לפתח עמו שיחה בנושא, מסר העד בתגובה כי למיטב זכרונו, רוב רובה של הטעות הייתה של האתת, אשר תפקידו היה לקשר בין אתר העבודה לבין פעילות המנוף. להערכתו, הקרשים הונחו במרפסת, אך האתת לא ראה אותם ונתן אישור למנופאי להוריד כבל עם חבילה של בלוקים באמצעות המנוף והמנוף בסופו של דבר פגע בקרשים שהונחו על המרפסת והפילם על המנוח שעמד תחתם. בהמשך, בשיחת ריענון שערכתי עם העד היום כששוחחנו על חוות דעתו, מסר העד בפתח דבריו כי לדעתו, הטעות הגדולה ביותר היא של האתת שהיה צמוד לפעולה כזאת. לדבריו, האתת היה חייב לראות איך לשים את הבלוקים ואסור לו לתת לעבוד אם יש סכנה. פעילות האתת מהווה 80% מהתרומה לתאונה לפי הערכתו. התרומה של הקרשים הבולטים לתאונה זה 20%. מבחינת מנהל עבודה, קשה למנהל עבודה לראות כל פינה בבניין וכל פספוס."**

57. על מנת לבסס את הטענה כי הנאשם לא פעל כפי שמנהל עבודה מן היישוב היה פועל בנסיבות דומות, היה על המאשימה להביא ראיות לכך. למשל, ניתן היה להעיד בנושא את המומחה מטעמה, חוקר תאונות העבודה. אך ענינו הרואות שאותו מומחה סבר דווקא שמנהל העבודה לא היה אמור לראות פרטים מעין אלו.

אי העדת הנאשם

58. הנאשם בחר שלא להעיד, בחירה המעלה תמיהה, מאחר ומצופה מנאשם הטוען לחפותו, לנצל את הבמה שניתנת לו על מנת לזעוק את חפותו.

59. בהתאם לסעיף 162(א) רישא לחוק סדר הדין הפלילי: "הימנעות הנאשם מהעיד עשויה לשמש חיזוק למשקל הראיות של התביעה וכן סיוע לראיות התביעה במקום שדרוש להם סיוע".

60. אכן, אי העדת הנאשם יש בה על מנת להוות חיזוק לראיות המאשימה, אולם לא על מנת למלא את החסר שבהם. כפי שתואר לעיל, הגעתי למסקנה כי המאשימה כלל לא עמדה בנטל המוטל עליה להבאת ראיות לביסוס היסוד העובדתי של כתב האישום ואשר על כן אין באי העדת הנאשם על מנת להשלים חוסר זה. ודאיכאשר מדובר בנאשם שלא נכח במקום ולא היה עד לאירוע ואף לא מיוחסת לו פעולה אקטיבית אלא התנהגות רשלנית בנוגע למצב עובדתי שכלל לא הוכח.

מחדלי חקירה

61. מעבר לשורת מחדלי החקירה אשר תוארו בסעיפים דלעיל, לא ניתן להתעלם מדרך העבודה שתוארה על ידי חוקר תאונות העבודה בעדותו. העד תיאר כי ביום האירוע ביקר במקום התאונה 4 פעמים, אולם אין כל דו"חות המתעדים את שנעשה בביקורים אלו. הוא מתאר כי נעשה שחזור, אולם אין כל תיעוד מסודר לשחזור זה. כשנשאל העד מדוע השחזור לא תועד, ענה: "**אנחנו לא עושים דו"ח שחזור. ככה**". הוא טען כי נתן הוראות לביצוע ותיקון לאחר האירוע, אולם אין כל תיעוד לכך. הוא תיאר בעדותו כי ביצע סקיצות ורשם רישומים שונים במהלך חקירתו אולם אלו לא נשמרו.

62. כפי שתואר לעיל, פעולות חקירה בסיסיות לא בוצעו. כמו בדיקת הדיקטים שנמצאו על הקרקע והתאמתם לדיקטים שלכאורה הושמו בקומה הרביעית. ניסיון למצוא דיקטים בקומה השנייה. בדיקת כתמי דם על גבי דיקטים במקום. ניסיון לשחזור הפגיעה במנוח והגורם לכך ש"הועף" אל תוך הבניין. חקירת עובדים במקום בדבר הנחת הדיקטים בקומה הרביעית. ניסיון למצוא סימנים לכך שבין שתי הערימות בקומה הרביעית, הייתה מונחת ערימת דיקטים נוספת וכד'.

63. המדובר בחקירת מותו של אדם וקשה מאד להבין כיצד מתבצעת חקירה בדרך שכזו. זאת כאשר מטרת החקירה אינה אך ורק על מנת למצוא אשמים אלא על מנת שניתן יהיה בעתיד למנוע תאונות מעין אלו.

טרם סיום

64. תיק זה עוסק במותו של אדם- חיים קשקביץ. אדם אשר הגיע למקום עבודתו ועסק לפרנסתו בבניין בתים במדינת ישראל. וללא כל עוול בכפו מצא את מותו כתוצאה מתאונת עבודה.
65. זה עתה נסתיימה שנת 2019 ונמסרו נתונים לציבור ולפיהם בתאונות עבודה בבניין נהרגו במהלך השנה 47 אנשים ו-197 נפצעו. קול דמי אנשים אלו זועק אלינו מן האדמה.
66. פרשת "עגלה ערופה" בספר דברים פרק כ"א, פסוקים א'-ט', עוסקת בהרוג אשר לא ידוע מי או מה גרם למותו. זקני העיר הקרובה למקום מציאת הגופה מחויבים בקיום טקס במהלכו עליהם להכריז כי: "ידינו לא שפכו את הדם הזה". זאת למרות שלא עלה כל חשד כי זקנים אלו מעורבים במותו של ההרוג. בתלמוד הירושלמי במסכת סוטה מסבירים חכמים, כי משמעות ההכרזה היא שזקני העיר אומרים שלא התעלמו מחובתם לדון את הרוצח.
67. כפי שניתן ללמוד מהנתונים שהוזכרו לעיל, המדובר ב"מכת מדינה" ועל כלל הגורמים, לרבות בתי המשפט, לתת את חלקם בהבאת האשמים לדין ובייצור הרתעה עתידית.
68. לצערי, דרך חקירת התאונה במקרה שהובא בפניי, לא אפשרה למצוא את האחראים לתאונה זו ואף לא להבין את הגורמים המדויקים לתאונה על מנת שיימנעו בעתיד.

סוף דבר

69. לנוכח כל האמור לעיל, הגעתי למסקנה כי המאשימה לא עמדה בנטל המוטל עליה להוכיח אשמת הנאשם מעבר לספק סביר ועל כן אני מורה על זיכוי הנאשם מהעבירה המיוחסת לו בכתב האישום.

ניתנה היום, כ"ה טבת תש"פ, 22 ינואר 2020, במעמד הצדדים עוה"ד רננה טוויטו משה, עוה"ד חדווה באום, עוה"ד גלעד באום, הנאשם